

IKER
GAZTE
NAZIOARTEKO
IKERKETA EUSKARAZ

III. IKERGAZTE NAZIOARTEKO IKERKETA EUSKARAZ

2019ko maiatzaren 27, 28 eta 29
Baiona, Euskal Herria

ANTOLATZAILEA:
Udako Euskal Unibertsitatea (UEU)

GIZARTE ZIENTZIAK ETA ZUZENBIDEA

“La Manada” auzia Twitterren:
Sare sozialetatik gizartea eraldatuz

*Nahia Idoiaga Mondragon,
Martin Sainz de la Maza eta
Maitane Belasko*

11-18 or.
<https://dx.doi.org/10.26876/ikergazte.iii.02.01>

“La Manada” auzia Twitterren: Sare sozialetatik gizartea eraldatuz

Idoiaga Mondragon, Nahia; Sainz de la Maza San José, Martin eta Belasko Txertudi, Maitane
Euskal Herriko Unibertsitatea (UPV/EHU)
nahia.idoiaga@ehu.eus

Laburpena

Ikerlan honetan “La Manada” auziaren epaiak Twitterren izandako jarraipena aztertu da. Horretarako epaia plazaratu zen dataren inguruko lau astetan #lamanada traola erabilitako txio guztiak batu ziren eta haien edukia analisi lexikal bidez aztertu zen. Emaitzetan diskurtso feministak garrantzia nabarmena izan zuen, haserrea plazaratuaz, mobilizazio soziala deituaz, biktima babestuz edota bortxaketaren kulturaren kontrako diskurtsoa zabaltuz. Halere, diskurtso sexista eta anti-feminista ere presente izan zen espazio honetan. Twitterreko diskurtsoa sexu erasoei buruzko pentsaeraren isla izan daitekeela ondorioztatzen da, baina aldi berean baita agente aktibo ere jakintza eraldatu horren eraikuntzan.

Hitz gakoak: La Manada, Twitter, Sare sozialak, Bortxaketaren kultura, Gizarte irudikapenak

Abstract

This research investigates how “La Manada” case has been dealt with through Twitter. Twitter’s discourse was analyzed in four weeks around the announcement of the judgment. All the tweets with the hashtag #lamanada were selected and their content was analyzed by lexical analysis. Results saw that feminist movement’s discourse took on great significance, expressing anger, calling for social mobilisations, criticizing the victim blaming and creating a dialogue against rape culture. However, the anti-feminist and sexist discourses were also present in this space. It is concluded that Twitter’s discourse is a symptom of a shift in mentality whilst at the same time serves as an active constructor of this changed knowledge. .

Keywords: La Manada, Twitter, Social media, Rape culture, Social Representations

1. Sarrera eta motibazioa

"La Manada" auzia Iruñean, Nafarroan, 2016ko uztailaren 7an San Fermin jaietan gertaturiko sexu indarkeria kasua da. Emakume batek bost gizonezko osatutako talde batek Iruñeko eraikin batetako korridorean bortxatu zutela salatu zuen. Akusatu guztiak atxilotu zituzten, Guardia Zibilaren eta Espainiako Armadaren kide bana haien artean, espetxeratu eta epaituak izan ziren (Orzaiz, 2018; Osa, 2018). Epaia 2018ko apirilaren 26an iragarri zen, auzitegiak sexu abusutzat jo zuen gertakaria eta ez zuen onartu sexu eraso egon zenik bortxaketa (Orzaiz, 2018).

Epaia ostean, berau salatzeke manifestazioak deitu ziren Euskal Herriko eta Espainiako herri gehienetan (Orzaiz, 2018). Gainera, sare sozialak eztanda egin zuten eta “La Manada” kasua gai nabarmenena (*trending topic*) izan zen hainbat aldiz (Asenjo, 2018; Osa, 2018). Artikulu honetan "La Manada" kasuak sare sozialetan, zehazki, Twitter-en, izandako plazaratzea landu eta aztertuko dugu, beronek eraso sexuarekiko irudikapen partekatuetan izan dezakeen garrantzia eztabaidatuaz.

2. Arloko egoera eta ikerketaren helburuak

Gizarte Irudikapenen teoriaren barruan, *Collective Symbolic Coping*-ak (CSC) (Wagner, Kronberger, eta Seifert, 2002) taldeek gizarte-ordena arriskuan jartzen duten egoera berriei esanahia nola ematen dieten azaltzen du, "La Manada" auzia kasu. CSC-a Gizarte Irudikapenen (Moscovici, 1988, Wagner eta Hayes, 2005) eta *Agenda-Setting* (MacCombs, 2006) teoriaren interfazeetatik sortu zen, maila kolektiboko *coping*-a edo aurre egitea nabarmenduaz. Beste era batera esanda, komunikazio-sare baten parte izanik, bai gizabanako gisa eta baita taldeko kide

gisa ere, gai edo erronka berri bati nola aurre egiten zaion deskribatzen du prozesu honek (Orr, Sagi eta Bar-On, 2000; Wagner, 1998).

Horren ondorioz, CSC-aren bidez sortutako irudikapenek gizarteari gertakari berriak interpretatzeko tresnak eskaintzen dizkiote (Gilles et al., 2013). Prozesu horrek ordea, ondorengo faseak bete behar ditu (Wagner et al., 2002): 1) Kontzientzia hartzea, hau da, gizarteak gertaera garrantzitsutzat jo behar du; 2) Desadostasuna (dibergentzia), gertaeraren interpretazio desberdinak sortu behar dira, anbiguotasuna eta nahasmena sortuz; 3) Konbergentzia, taldeak hitzarmen bat onartuko du interpretazio berri bat eraikitzeko; eta 4) Normalizazioa, gertakari berriaren azalpena ezagutza komunean integratuko da eta, beraz, gizarteak bateratasunez onartuko du. Honenbestez, sare sozialak gizarte irudikapenen CSC-aren bidezko bilakaera aztertzeko iturri paregabeak izan daitezke, berauek ingurune naturalistan ebaluatzeko aukera eskaintzen dutelako. Izan ere, Twitter-en iritziak modu ireki eta bat batekoan eztabaidatzen dira denbora errealean (Stubbs-Richardson, Rader eta Cosby, 2018).

Bestalde, 2010. urteaz geroztik, mundu mailako mugimendu feministak patriarkatuarekin, sexismoarekin, misoginiarekin, genero indarkeriarekin eta desberdintasunekin lotutako hainbat gairi buruzko arreta eta kontzientzia zabaldu nahian irmoki dabilta sare sozialetan lanean (Baer, 2016; Turley eta Fisher, 2018). Twitter bezalako sare sozialen bidez gizarteko talde zabalei formazio feminista eskaintzeko aukera baitago (Sills et al., 2016). Lanketa horretan bereziki gai garrantzitsutzat jo dute bortxaketaren kulturaren aurka egitea (Keller, Mendes, eta Ringrose, 2018; Mendes, 2015; Sills et al., 2016).

Baina, zer da bortxaketa kultura? Bortxaketa kultura eraikuntza soziala da, gizabanako zein gizartearen mailan. Horren bidez, sexu-indarkeria urteetan zehar iraunkorra eta justifikatua izan da (Baroja, 2018; Edwards, Turchik, Dardis, Reynolds, eta Gidycz, 2011). Hau da, bortxaketa kulturak bultzatutako uste eta balioek bortxaketa onartzen duen ingurunea sortzen dute, emakumeen sexu-objektibazioa, biktimen estigmatizazioa eta bortxaketaren justifikazioaren bidez (Baroja, 2018; Boswell eta Spade, 1996). Ideia hauek ere presentzia nabarmena izan ohi dute mundu digitalean eta sare sozialak bortxazko kultura ugaritzeko plaza gisa ere erabiliak izan dira (Jackson, 2018; Keller et al., 2018).

Honenbestez sare sozialek, eta bereziki Twitter-ek, egun pil pilean dauden gaiei buruzko gizarte irudikapenak isla ditzakete, "La Manada" auzian gertatutako gisara, jendartea mehatxatzen duten gertaera berriei esanahia nola ematen zaien erakutsiaz. Beraz, ikerketa honen helburu nagusia "La Manada" auziari buruz Twitterren plazaratutako diskurtsoa aztertzea da, beronen bidez landutako esanahi sinbolikoa argitzeko. Hau da, lan honen jomuga "La Manada" auziak zein esanahi izan duen eta sare sozialen bidez, *Collective Symbolic Coping* prozesuari jarraiki nola aurre egin zaion ikertuko dugu.

Auzi honi buruz Twitterren landutako diskurtsoa kontrajarria izatea espero da. Horrela, alde batetik, diskurtso feministatik modu argi eta indartsuan agertzea espero da, bereziki biktima babestuz. Diskurtso feminista hauek bortxaketaren kultura eta berau babesten dutenak (erasotzaile, epai etab.) salatuko dituzte. Bestalde, bortxaketa kultura bultzatutako duen diskurtso sexista agertzea ere espero da, bereziki biktimaren erruduntasuna argudiatuz. Honenbestez, eta aipatutako guztiaren ondorio gisara, "La Manada" auziaren gizarte eraikuntza polemikoak eraso sexualei buruzko gizarte irudikapenetan eragin nabarmena izatea espero da.

3. Ikerketaren muina

3.1 Diseinua

Datuak biltzeko metodoa. Twitter-eko txioen lagina sortzeko, *streaming* API bidez lau astetan zehar #lamanada *hashtag*-a edo traola izan zuten txio guztiak bildu ziren. Guztira, "La Manada" kasuari buruzko 3.822 txio bildu ziren. Txioak "La Manada" auziko epaia plazaratu zen dataren, 2018ko apirilaren 26aren, ingurukoa lau astetan zehar bildu ziren, zehazki apirilaren 18tik maiatzaren 17ra bitartean. Aste hauek honela kodetu ziren: 0 Astea (apirilaren 18tik apirilaren

25era), 1 Astea (apirilaren 26tik maiatzaren 2ra), 2 Astea (maiatzaren 3tik 9ra) eta 3 Astea (maiatzaren 10etik 17ra).

Jasotako txioen analisi lexikala burutzeko eta kasu hauetan ohiko diren fidagarritasun- eta baliozkotasun-arazoak ekidin nahian (Reinert, 1996), Reinert metodoa darabilen Iramuteq softwarea erabili zen. (Reinert, 1983, 1990). Metodo honen helburu nagusia testua kuantifikatzea da, haren estruktura garrantzitsuenak, klase deritzenak, erauziz testu-datuei datxekien informazio oinarrikoena erabili nahian. Frogatua izan da (Reinert, 1996) estruktura hauek bereziki lotuak daudela testuan hitzek duten banaketarekin eta banaketa hori orokorki ez dela zorizkoa izaten. Gainera, analisi lexikal teknika baliagarria da irudikapen sozialen edukia aztertzeko, arloko ikerketa klasikoekin emaitzekin bat baitator (Lahlou, 1996).

Softwareak cluster analisi hierarkiko beherakor bat burutzen du klase edo hitz talde ezberdinak identifikatuaz. Reinert metodoarekin burututako beste ikerketa batzuetan bezala (Vizeu eta Bousfield, 2009), klase bakoitzeko hitz garrantzitsuenak hiru irizpideren bidez sailkatu ziren: 1) Hitzaren errepikakortasun-maiztasuna klasean bertan 5 baino handiagoa izatea; 2) khi karratuaren asoziazio-probaren balioa klasearekiko $\chi^2 \geq 32.85$; $df = 1$ baino handiagoa izatea; eta 3) hitz horren % 50 edo gehiago klase horri egokitu izana.

Klase lexikalak identifikatu ostean, aldagai «pasibo» ekin (aldagai askeak) lotura esanguratsua duten azter daiteke. Gure kasuan, aldagai pasiboak publikatze-asteak izan ziren. Horretarako, txio bakoitza argitaratutako datarekin kodifikatuta sartu zen Iramuteq programan, eta horrela txio bakoitza informazio horrekin lotuta geratu zen. Gainera, khi karratu estatistiko bat ere kalkulatu zuen Iramuteq-ek, klase bakoitzak aldagai askearekin duen lotura zehazteko. Horrela, ikerlariak klase eta estatistika-irizpide batzuk lortzen ditu hitz tipiko eta testu tipikoen segmentu moduan. Honek klaseak mundu lexikal gisa interpretatzeko oinarria eskaintzen du (Schonhardt-Bailey, 2013). Bukatzeko, analisi osagarri gisa, korrespondentzia aniztunen analisi faktoriala ere eskaintzen digu programa honek.

3.2 Emaitzak

Iramuteq softwarearen bidez aztertutako txioen corpusak 108.045 hitz izan zituen, non 11.958 hitz bakarrak izan ziren. Analisi hierarkiko beherakorrak corpusetik 5 klase eratorri zituen bakoitzeko hitzik esanguratsuenekin 1. irudian ikus daitekeen bezala.

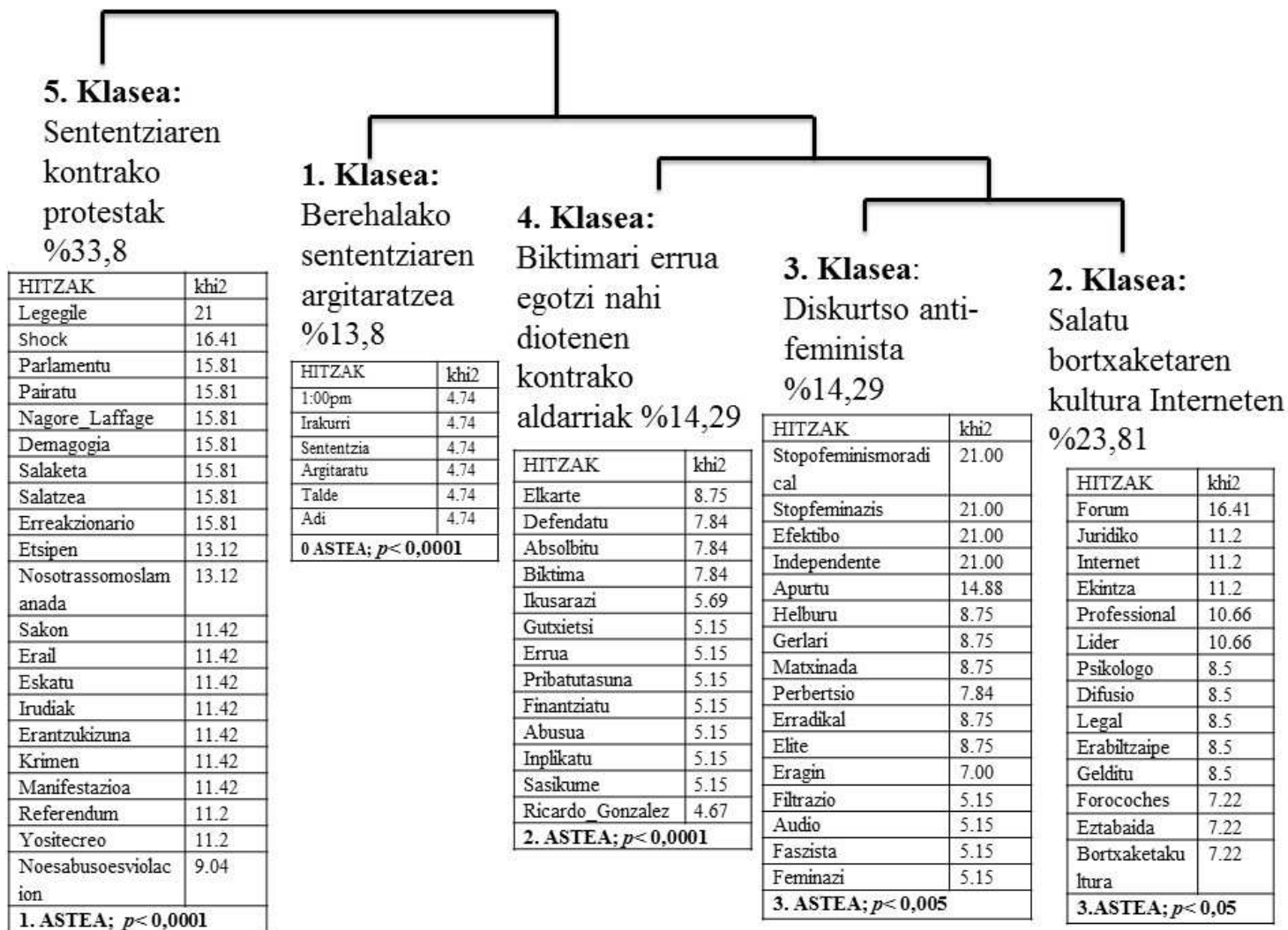
Ordena kronologikoari jarraiki lehenengo klasea “Berehalako sententziaren argitaratzea”, 0. astearekin lotuta agertu zen, hau da, sententziaren iragarpenaren aurreko astean. Klase honetako txio gehienek sententziaren argitaratzea berehalakoa zela ikusita sarean gaiarekiko arreta piztea zuten helburu: "Adi! Ostegunean, 1:00etan. #lamanada epaia argitaratuko da. Prestatu zaituzte! Gehienez 22 urteko kartzela zigorra talde bortxaketagatik "(Astea 0; X2 = 65,45).

Bigarrenik, eta lehenengo asteari, hau da, sententzia plazaratu eta ondorengo lehenengo asteari loturik bostgarren klasea dugu. Klaserik pisutsuena izanik eta “Sententziaren kontrako protestak” gisa izendatua izan zen. Klase honetako txioek sententziak gertaera abusu sexual kontsideratzea eta ez bortxaketa edo eraso sexuala gogorki salatu zuten: “Guztiok #lamanada auziko sententzia lotsagarriaren kontra! Ez da abusua bortxaketa da”(Astea 1; X2 = 94,45); "Bost gizonen emakume bat bortxatu zuten eta hiru epailek herrialde osoan emakumeak bortxatu gaituzte! #lamanada amesgaiztoa da!" (Astea 1; X2 = 90,42). Gainera, bidegabekeria gisa hautemandako gertaera hau salatzeke protestetarako dei masiboa egin zen, bai kalean eta baita sare sozialetan traola bereziak erabiliaz, besteak beste: #nosotrassomoslamanada (gu gara manada) (X2 = 13,12); #yositecreo (nik sinisten zaitut) (X2 = 11.20), #noesabusoesviolacion (ez da abusua, bortxaketa da) (X2 = 9.04), #noesno (X2 = 7.14); edo #noestassola (Ez zaude bakarrik) (X2 = 4,89). Protestetarako deian adibide ondorengo txioak ditugu: "Gizarte gisa, inoiz ez dugu ahaztuko hau, #lamanada sententziaren aurka goazen protestara!" (Astea 1; X2 = 86,56).

Azkenik, bostgarren klase honekin amaitzeko, txiolariek bereziki gogoan izan zuten Nagore Laffageren hilketak. Iruindar gazte hau 2008ko uztailaren 7an, San Fermin egunez baita, hil zuen José Diego Yllanes-ek berarekin sexu harremanak izateari uko egin ostean kolpatu, ito eta erail

zuelarik (Duva eta Azurmendi, 2008). Honela zioten txio esanguratsuenek: “Duela 10 urteko San Ferminetan Nagorek bere bortxatzaileari aurre egin zion! Berak kolpeka hil zuen. 8 urte pasata libre dago. Mezua: erasotzaileari aurka egiten badiozu hil egingo zaituzte. Gaurko mezua: erasotzaileari aurka egiten ez badiozu, ez zaituzte sinestuko #lamanada #justiciapatriarcal (justicia patriarkala) #noesabusoesviolacion (ez da abusua bortxaketa da)” (Astea 1; X2 = 83,45).

1.irudia. Asoziazio askeko cluster analisi beherakorreko dendograma, maiztasun handieneko hitzekin eta asoziazio indize handiena duten hitzekin X2 (1), p < 0,001. Iturria: Lanketa propioa

Hurrenkera kronologikoari jarraiki, eta sententziaren osteko bigarren astearekin lotuaz laugarren klasea ageri da “Biktimari errua egotzi nahi diotenen kontrako aldarriak”. Klase honetan, erru egotze saiakera hauek bai elkarteek eta baita banakoek ere (Ricardo Gonzalez epaileak kasu) burutu zituztela salatzen da, “La Manadako” bost gizonak defendatuaz edota biktima eta bere pribatutasuna ez errespetatuaz. Klase honen txio tipikoak honako hauek dira: "Emakumeak defendatzen dituela dioen PPK 9.000€ eman dizkio, # lamanada defendatzen duen elkarte bati!" (2. Astea; X2 = 77,13); " #lamanada-ri buruz: Botere judiziala zaborra da! biktimaren datu pribatuak zabaltzen dituzten sasikumeekin batera" (2. astea; X2 = 65,78).

Azkenik, sententzia publikatu osteko hirugarren astearekin lotuta guztiz aurkakoak diren bi klase agertu dira. Lehenik, hirugarren klasean “Diskurtso anti-feminista” dugu. Diskurtso anti-feministak, klase honetan esanguratsuki garrantzitsu izan ziren hainbat traola erabili zituen, besteak beste, #stopfeminismoradical (gelditu feminismo radikala) (X2 = 21,00) edo #stopfeminazi (X2 = 20,00). Klase honetan biktimari errua egozten zaio, "La Manada" –ko bost erasotzaileak gudari eta errugabe gisa irudikatzen diren bitartean. Gainera, biktima defendatzen duen mugimendu feminista gizartearentzako gaitz bezala definitzen da. Klase honetako txio esanguratsuenak hauek dira: "Zu izan zintezke, zure anaia, zure lehengusua edota zure semea gezurretako akusazioen hurrengo biktima #lamanada den gisa! Ekin orain! #Stopfeminazi #stopfeminismoradical #yonotecreo (nik ez zaitut sinisten)"(Astea 3; X2 = 56,73); "Feministek diotena egia balitz, Espainiar erdiak kartzelan egongo lirarteke, horregatik, premiazko neurriak hartu behar ditugu gerlari hauek defendatzeko #lamanada #stopfeminazis #stopfeminismoradical" (Astea 3; X2 = 43,67).

Halere diskurtso anti-feminista hau eta orokorrean bortxaketaren kultura salatuz hirugarren aste horretan bertan bigarren klasea ere agertu zen “Salatu bortxaketaren kultura Interneten” deitu duguna. Klase honek bereziki salatzen ditu "forocoches"-en gisako Interneteko foroak: “#forocoches-en #lamanada-ko biktimarekiko post iraingarriak daude. Erabiltzaileetako batek biktima identifikatu duela aldarrikatzen du eta baita foro honetara bere argazki bat igo duela ere #stopforocoches” (Astea 3; X2 = 66,57); "#forocoches-eko erabiltzaileek #lamanada laguntzeko diru bilketa bat egin nahi dute. #forocoches ixteaz gain gobernuek horrelako foroei pistak ematen dizkieten komunikabideen aurka ere egin beharko luke” (Astea 3; X2 = 54,54). Horrez gain, sareak biktima erasotu zuten beste hainbat banako eta talde ere salatu ziren klase honetan, besteak beste horrelako txioen bidez: "2016an sexismoagatik zigortutako Santiagoko Unibertsitateko irakasle batek orain #lamanada biktimak gozatu egin zuela dio! Pertsonaia hau behin betiko irakasle gisa baztertu izan behar da "(Astea 3; X2 = 43.87).

4. Ondorioak

"La Manada" auzia mugarri esanguratsua izan da gure gizarteak sexu erasoei buruz eraikiak dituen gizarte igurikapenak lantze aldera, eta gure emaitzek *Collective Symbolic Coping* prozesuaren hainbat fase bete dituela islatu dute. Zehazki, CSC-ren lau faseetako bi argi eta garbi identifikatu dira.

Hasteko, kontzientzia hartze prozesua nahita aktibatu zuten hainbat txiolarik sententziaren iragarpenaren aurreko egunetan, *agenda-setting* prozesuaren bidez (McCombs, 2004), bereziki jendea adi eta prest egoteko eskatuaz. Hau da, “La Manada” auziari buruzko eztabaida sare sozialetan piztuaz erabiltzaile hauek gaia gizartearentzako esanguratsu eta garrantzitsu bihurtu nahi izan zuten.

Gainera, Twitter-eko diskurtsoan dibergentzia fase argia ere behatu ahal izan da. Gaiari buruzko interpretazio desberdinak plazaratu eta kontrajarri baitziren, eztabaida eta jarraipen publiko sutsua sortuaz. Fase honen barnean literatura zientifiko feministan oparo landu izan diren hainbat gai islatu ziren. Lehenik eta behin, mugimendu feminista eta beronen diskurtsoa argi eta garbi nabarmendu ziren Twitter-en, esate baterako, sexu-indarkeriaren oinarri patriarkala salatuaz eta beroni aurre egiteko eskatuaz (Durham, 2013). Izan ere, eraso sexual honek ez zuen soilik sare sozialen bidez deitutako aurrekaririk gabeko erantzuna izan kaleetan, sareetan ere bortxaketa kulturari buruzko hausnarketa esanguratsua sortzea lortu zuen.

Halaber, “La Manada” kasua maila judizialean eta hainbaten artean baita jendartean ere interpretatua izan zen era bortxaketaren kulturaren aldarriekin bat etorri zen. Biktimari errua egotzi nahian eta aldi berean erasotzaileak babestuaz sarri aipatu zen jai giroan izaniko gertaera izan zela. Are gehiago, sententzia berak aldarrikatu zuen biktima “aktiboki defendatu” ez zenez ez zela bortxaketa edo sexu erasorik egon, abusua baizik. Gertaeraren interpretazio hau bereziki iraingarri eta mingarri gisa hauteman zuten txiolariek, bereziki bere erasotzailetik defendatu eta ondorioz eraila izan zen Nagore Laffageren kasua berbizarazi baitzien. Bortxaketaren kulturaren oinarritutako iritziak onartezinak zirela kontsideratuaz sareetan bereziki kritikatuak izan ziren horrelako sexu erasoak jai giroan ekidin ezinak, barkatu beharrekoak, gozagarriak edota

nahitaezkoak direla defendatu zutenak (Mendes, 2015). Izan ere, “La Manada” auziko sententzia bortxaketaren kulturaren barnean ernatutako justizia patriarkalaren emaitza gisa deskribatu zuten hainbat txiolarik. Beraz, honek bortxaketaren kultura gizarte mailan ez ezik maila judizial eta polizialean ere landua izan beharko litzatekeela argi uzten digu, “La Manada” auziaren ondorioz eskatu izan den bezala. Hau da, bortxaketa bera berkontzeptualizatu beharra dago bortxaketaren kultura irauliaz (Mardorossian, 2002).

Dibergentzia fase honi jarraiki, hainbat kasutan sare sozialak “La Manada”-ren biktima iraintzeko erabili izan ziren (Moody-Ramirez, Lewis eta Murray, 2015), baina orokorrean askoz zabalagoa izan zen Twitter-en biktima babestuz diskurtso hauen kontra sortutako mugimendua (Keller, 2015; Mendes, 2015). Beraz, diskurtso feminista eta anti-patriarkalak sortu eta zabalduaz (Keller, 2015; Mendes, 2015) bortxaketaren kulturari errotik aurre egin nahi izan zioten hainbat txiolarik (Keller et al., 2018). Azpimarratu beharrekoa da, aktibismo feminista digital honek, “La Manada”-ren kasuan eragin indartsua izan zuela bai *online* mailan baina baita kaleetan eta beroni lotutako irudikapen sozialetan ere. Antzeko ekintza feministetan gertatu izan den antzera, #metoo kanpainan kasu, “La Manada” –ren estaldura digitalak ere ekintza eta aldaketa sozial erreala bultzatu zuen kaleetan eta gizartean. Honen isla dugu Espainiar gobernuak sexu erasoak epaitzeko legea berrikustea eta aldatzea erabaki izana (Alvarez, Lorente eta Cata, 2018).

Halere, aipatu beharra dugu aurre esan bezala eta beste hainbat sexu eraso kasutan gertatu izan den bezala, “La Manada” auzia salatzeke sortutako mugimenduari kontrako erantzuna eman eta ikusarazi nahi izan zuen mugimendu anti-feminista ere plazaratu zela Twitter-en (Jackson, 2018; Keller et al., 2018). Kasu honetan, diskurtso anti-feminista honek argudiatu zuen edozein gizon izan daitekeela bortxaketaz akusatua feminismo erradikalak sortutako “gizonen kontrako mugimenduaren” ondorioz. Esanguratsua da honenbestez, mugimendu honek erabilitako traola gehienak feminismoaren kontra egitea zutela helburu, besteak beste, #stopfeminismoradical edota #stopfeminazi bezalakoak erabiliaz. Bukatzeko, kontutan edukitzeke da mugimendu anti-feminista hau auzia argitaratu eta lehen uneetan, hau da mugimendu feminista indartsu ageri izan zen lehen uneetan, ez zela ikusgarri egin. Aste batzuk itxaron zituen hasierako gizarte haserrea baretu edo ahazten joan arte eta momentu hortaz probestu zen sareetan presentzia nabarmena izateko.

Beraz, aztertu berri dugun dibergentzia fase horretan “La Manada” kasuak bai sare sozialetan eta baita gizarte mailan ere, adiera anitz izan zituela ikusi ahal izan dugu, berari loturiko esanahiak alor ezberdinetan era kontrajarrian eragin zutelarik. Denborarekin adiera hauetako batzuk baztertuak izango dira eta beste batzuk onartuak, azkenik gizarteak onartuko duen kontakizun bateratu bat sortuko delarik CSC-aren azken fasera helduz. Baina nabarmena den bezala, oraindik kasua pil-pilean egonda ezinezkoa da ez normalizazio ez konbergentzia fase horietara heltzea, eta denboraren poderioz auziaren esanahiak duen bilakaera aztertu beharko litzateke beroni buruzko azken irudikapena nola gauzatzen den erdiesteko.

5. Etorkizunerako planteatzen den norabidea

“La Manada” auzia inflexio puntu bat izan baita gure gizarteak eraso sexualak eta berauen trataera mediatiko, sozial eta judiziala ulertzeko orduan. Honenbestez, ezinbesteko deritzogu CSC-ak deskribatutako dibergentzia fasean plazaratutako diskurtso feminista horrek indarrean jarraitzea, konbergentzia eta normalizazio faseetara heldu eta bertan gailendu arte. Hau izango baita bortxaketaren kultura garaitzeko era bakarra, beronen onarpen eza gizartearen igurikapenetan ainguratzea lortzea baita hauek maila sozial, juridiko, polizial edota mediatikotik ezabatzeke bidea.

Auzi hau Twitter-en aztertu izanak balio erantsia eskaini dio ikerketa honi, ikusi baitugu nola Twitter-eko diskurtsoa jakintza berrien eraikuntzarekin batera garatzen den, sarritan prozesu honetan eragin zuzena izatea ere lortzen duelarik. Hau da, Twitter-en gauzatutako “La Manada” auziari buruzko diskurtso publiko eta partehartzaileak, banakoak ere jakintzaren eraikuntzan agente aktibo bihurtu ditu, eta ez soilik orain arte bezala komunikabide boteretsuak. Hau

etorkizuneko gizarte mugimenduak aztertzeo oinarritzeko premisa da eta beraz mundu digitalari aldaketa sozialean dagokion lekua aitortzea ikerlarion betebeharra izango da.

Bukatzeko ikerketa honek berebiziko gakoak eskaini dizkigu sare sozialetako diskurtsoak eraso sexualei buruzko gizarte jakintza nola isla eta transforma dezakeen ulertzeko. Gizarte moderno kontsideratuetan ere, oraindik bortxaketaren kultura indartsu iltzatua dago gure irudikapenetan eta honi aurre egiteko sare sozialak egoki erabiltzen asmatzea transformaziorako gako garrantzitsua izan daiteke.

6. Erreferentziak

- Alvarez, P., Lorente, J., eta Cata, J. (2018, Ekainak 22). Spanish government considers legal reform after court releases 'Manada' sex-attack culprits. *El País*. Retrieved from https://elpais.com/elpais/2018/06/22/inenglish/1529650540_802576.html
- Asenjo, I. (2018, Apirilak 28). «¡No es abuso, es violación!», indignación y solidaridad en las redes sociales. *La Rioja*. Retrieved from <https://www.larioja.com/sociedad/manada-feminista-sanfermin-sentencia-redes-sociales-20180426105532-ntrc.html>
- Baer, H. (2016). Redoing feminism: Digital activism, body politics and neoliberalism. *Feminist Media Studies*, 16, 17–34.
- Baroja, N. (2018). *Microfísica sexista del poder: el caso Alcásser y las construcción del terror sexual*. Barcelona: Virus
- Boswell, A. A. eta Spade, J. Z. (1996). Fraternities and collegiate rape culture: why are some fraternities more dangerous places for women?. *Gender eta Society*, 10(2), 133–147.
- Durham, M. G. (2013). Vicious assault shakes Texas town: The politics of gender violence in The New York Times' coverage of a schoolgirl's gang rape. *Journalism Studies*, 14(1), 1–12.
- Duva, J. eta Azurmendi, E. (2008, Uztailak 13). "He hecho algo muy malo. Tengo a una chica muerta". El psiquiatra que mató a una enfermera llamó a un amigo para deshacerse del cadáver. *El País*. Retrieved from https://elpais.com/diario/2008/07/13/espana/1215900018_850215.html
- Edwards, K. M., Turchik, J. A., Dardis, C. M., Reynolds, N., eta Gidycz, C. A. (2011). Rape myths: History, individual and institutional-level presence, and implications for change. *Sex Roles*, 65(11–12), 761–773.
- Gilles, I., Bangerter, A., Clemence, A., Green, E.G.T., Krings, F., Mouton, A., Rigaud, D., Staerkle, C. eta Wagner-Egger, P. (2013). Collective symbolic coping with disease threat and othering: A case study of avian influenza. *British Journal of Social Psychology*, 52(1), 83–102.
- Jackson, S. (2018). Young feminists, feminism and digital media. *Feminism eta Psychology*, 28(1), 32–49.
- Keller, J. (2015). *Girls' feminist blogging in a postfeminist age*. New York, NY: Routledge.
- Keller, J., Mendes, K., eta Ringrose, J. (2018). Speaking unspeakable things: Documenting digital feminist responses to rape culture. *Journal of Gender Studies*, 27(1), 22–36.
- Lahlou, S. (1996). A method to extract social representations from linguistic corpora. *Japanese Journal of Experimental Social Psychology*, 35(3), 278–291.
- McCombs, M. (2004). *Setting the agenda: Mass media and public opinion*. Cambridge: Polity Press.
- Mardorossian, C. M. (2002). Toward a New Feminist Theory of Rape. *Signs*, 27(3), 743–775.
- Mendes, K. (2015). *SlutWalk: Feminism, activism eta media*. Basingstoke, UK: Palgrave Macmillan.
- Moody-Ramirez, M., Lewis, T., eta Murray, B. (2015). The 2013 Steubenville rape case: An examination of framing in newspapers and user-generated content. *Southwestern Mass Communication Journal*, 30(2), 1–22.
- Moscovici, S. (1984). The phenomenon of social representations. In R. M. Farr eta S. Moscovici (Arg.), *Social Representations* (3–71). Cambridge: Cambridge University Press.
- Orr, E., Sagi, S. eta Bar-On, D. (2000). Social representations in use: Israeli and Palestinian high school students' collective coping and defence. *Papers on Social Representations-Online*, 9, 2.1–2.20.
- Orzaiz, I. (2018, Apirilak 27). «Abusu» mailara jaitsi dute Iruñeko eraso, eta bederatzi urteko espetxe zigorrak jarri. *Berria*. Retrieved from https://www.berria.eus/paperekoa/1866/002/001/2018-04-27/abusu_mailara_jaitsi_dute_irueko_erasoa_eta_bederatzi_urteko_espetxe_zigorrak_jarri.htm

- Osa, M. (2018, Azaroak 14). Sanferminetako bortxaketaren epaiketa: eztabaida Twitterren Espainiako hedabideen ikuspegiatik. *Argia*. Retrieved from <https://www.argia.eus/albiste/sanferminetako-iazko-bortxaketa-eztabaida-sortu-da-twitterren-espainiako-hedabideek-emandako-ikuspegiatik>
- Reinert, M. (1983). Une méthode de classification descendante hiérarchique: application à l'analyse lexicale par contexte, *Les cahiers de l'analyse des données*, 8(2), 187-198.
- Reinert, M. (1990). Alceste, une méthode d'analyse des données textuelles. Application au texte 'Aurélia' de Gérard de Nerval. *Bulletin de Méthodologie Sociologique*, 26(1), 25-54. doi:10.1177/075910639002600103
- Reinert, M. (1996). *Alceste* (Version 3.0). Toulouse: Images
- Schonhardt-Bailey, C. (2013). *Deliberating American monetary policy: a textual analysis*. Cambridge: MIT Press.
- Sills, S., Pickens, C., Beach, K., Jones, L., Calder-Dawe, O., Benton-Greig, P., eta Gavey, N. (2016). Rape culture and social media: Young critics and a feminist counterpublic. *Feminist Media Studies*, 16(6), 1–17.
- Stubbs-Richardson, M., Rader, N. E., eta Cosby, A. G. (2018). Tweeting rape culture: Examining portrayals of victim blaming in discussions of sexual assault cases on Twitter. *Feminism eta Psychology*, 28(1), 90–108.
- Turley, E. eta Fisher, J. (2018). Tweeting back while shouting back: Social media and feminist activism. *Feminism eta Psychology*, 28(1), 128–132.
- Vizeu, B., eta Bousfield, A. B. (2009). Social representation, risk behaviours and AIDS. *The Spanish Journal of Psychology*, 12(2), 565-575.
- Wagner, W. (1998). Social representations and beyond-brute facts, symbolic coping and domesticated worlds. *Culture and Psychology*, 4, 297-329.
- Wagner, W., eta Hayes, N. (2005). *Everyday discourse and common sense: The theory of social representations*. Basingstoke, England: Palgrave Macmillan.
- Wagner, W., Kronberger, N., eta Seifert, F. (2002). Collective symbolic coping with new technology: Knowledge, images and public discourse. *British Journal of Social Psychology*, 41, 323–343.